

دانشگاه الزهرا

دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

موضوع:

برآورد توابع تقاضای فرآوردههای اصلی نفتی در ایران طی سالهای ۱۳۷۲ - ۱۳۴۷

استاد راهنما: جناب آقای دکتر شمساله شیرین بخش

استاد مشاور: جناب آقای دکتر ایرج توتونچیان

دانشجو: محبوبه محمدی

شهریور ماه ۱۳۷۷

چکیده:

با توجه به اهمیت مصرف داخلی فرآوردههای نفتی در کشورهای اوپک از جمله ایران که با صادرات نفت خام این کشورهای در حال رقابت میباشد، در این رساله توابع تقاضای فرآوردههای نفتی طی سالهای ۱۳۴۷ - ۱۳۷۴ در ایران به روش حداقل مربعات معمولی برآورد شده، متغیرهای مستقل به کار گرفته شده، قیمت، تولید ناخالص داخلی، تعداد وسائل نقلیه، مصرف تاخیری فرآورده، قیمت کالای مرتبط و متغیرهای مجازی میباشد. سپس کششهای قیمتی و درآمدی تقاضای کوتاه مدت و بلند مدت محاسبه شده است.

ارقام محاسبه شده نشان دهنده کم کشش بودن تقاضای فرآورده ها نسبت به قیمت در کوتاه مدت و بلند مدت است. که یکی از علت‌های آن را میتوان پایین بودن قیمت واقعی فرآوردهها دانست.

همچنین کششهای درآمدی تقاضا در بلند مدت و کوتاه مدت کم میباشند که نشان دهنده ضروری بودن این فرآورده هاست.

در مجموع اثر درآمد بر تقاضا هم در کوتاه مدت و هم بلند مدت بیش از اثر قیمت بوده است. سپس با استفاده از بهترین تابع برازش شده و با ارائه سناریوهای مختلف تقاضای فرآوردههای نفتی برای چند سال آینده پیشبینی گردیده است، که هرچه نرخ رشد قیمتها بیشتر بوده میزان مصرف پیشبینی شده فرآوردهها کمتر میگردد.

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول: کلیات

۱-۱ نگاهی به تاریخچه صنعت نفت در ایران

۱-۲ نقش نفت در اقتصاد ایران

۱-۳ فرآوردههای نفتی و موارد مصرف آنها

پی نوشت فصل ۱

فصل دوم: بررسی پایه تئوریک تقاضای فرآوردههای نفتی

۲-۱ تئوری تقاضا

۲-۱-۱ تقاضای کالا

۲-۱-۲ تقاضای مشتقه

۲-۱-۳ تقاضای انرژی

۲-۲ مروری بر مطالعات انجام شده در مورد تقاضای فرآوردههای نفتی

پی نوشت

فصل سوم: تحلیل آماری مصرف، تولید و قیمت فرآوردههای نفتی

- ۳-۱ روند مصرف فرآوردههای نفتی ایران و اوپک
  - ۳-۲ بررسی روند مصرف و تولید فرآوردههای نفتی کشور در ۱۵ سال گذشته
  - ۳-۳ بررسی روند قیمت‌های فرآوردههای نفتی کشور
  - ۳-۴ رابطه قیمت‌ها و مصرف فرآوردهها
  - ۳-۵ جیره‌بندی و تاثیر آن در مصرف
  - ۳-۶ جایگزینی گاز طبیعی با سوخت اتومبیلها
- پی نوشت

فصل چهارم: تخمین و پیشبینی تقاضای فرآوردههای نفتی

۴- برآورد توابع تقاضای فرآوردههای نفتی

- ۴-۱ بحث نظری تابع تقاضای فرآوردههای نفتی
- ۴-۲ تحلیل روش اقتصادسنجی
- ۴-۳ معرفی متغیرها
- ۴-۴ نتایج تجربی و ارزیابی آنها
  - ۴-۴-۱ تخمین تقاضای نفت گاز
  - ۴-۴-۲ پیشبینی تقاضای نفت گاز
  - ۴-۴-۳ تخمین تقاضای بنزین
  - ۴-۴-۴ پیشبینی تقاضای بنزین
  - ۴-۴-۵ تخمین تقاضای نفت سفید
  - ۴-۴-۶ پیشبینی تقاضای نفت سفید
  - ۴-۴-۷ تخمین تقاضای نفت کوره

۴-۴-۸ پیشبینی تقاضای نفت کوره

۴-۵ آزمون ایستایی متغیرها و همگرایی مدل

پی نوشت

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

فهرست منابع و ماخذ

ضمائم کامپیوتری

وزارت فرهنگ و آموزش عالی